

УДК 378:378.4ЄУ

В.М. Михайленко

ДОВГОСТРОКОВА СТРАТЕГІЯ ПІДГОТОВКИ ВЛАСНИХ НАУКОВИХ КАДРІВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

В основу діяльності Європейського університету покладено мету щодо реалізації безперервної освіти та формування професійної еліти України, яка є конкурентоспроможною на ринку праці, з високими духовними та національно-патріотичними цінностями.

Сьогодні концепція університету не тільки довела свою доцільність, а й набуває нового змісту, досягнутого в рамках розвитку під впливом соціально-політичних чинників в Україні, а також нових, зовнішньоекономічних умов, зокрема в Європі. Європейський університет активізує заходи інтеграції в європейський освітній простір, поєднуючи кращий досвід вітчизняної освіти з сучасними технологіями європейської освіти в рамках світових тенденцій.

Можливості Європейського університету дозволяють реалізувати ідею безперервної освіти за рахунок здійснення освітньої діяльності від навчання до наукової діяльності. Навчально-методична робота проводиться у дитячому садку, гімназії, університеті. Наукова робота реалізується в аспірантурі, докторантурі та науково-дослідних інститутах.

Відповідно до зазначеної стратегії розвитку університету було створено у 2000 році Український інститут системних досліджень, стабілізації та розвитку економіки України та спеціалізовану вчену раду зі спеціальностей: 08.00.04-«Економіка та управління підприємствами»; 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» [1; 2].

Український науково-дослідний інститут системних досліджень, стабілізації і розвитку економіки України при Європейському університеті працює 13 років за сприяння його ректора проф. І.І. Тимошенка.

Метою роботи Інституту є розробка та впровадження інформаційно-аналітичного і програмно-цільового комплексу моніторингу, аналізу та стратегічного планування і управління регіонами, галузями та підприємствами виробничої і невиробничої сфер.

Метою спеціалізованої вченої ради стала глобальна наукова-організаційна задача підготовки власних наукових кадрів вищої кваліфікації на засадах цільових науково-комплексних програм, задекларованих довгостроковими планами функціонування Українського інституту системних досліджень, стабілізації та розвитку економіки України.

З початку роботи спеціалізованої вченої ради за членством вона була фактично докторською радою, а за призначенням отримала статус ради кандидатської. За 13-річний період її роботи було захищено 157 кандидатських дисертацій, з яких 123 захищено аспірантами Європейського університету. Фактично вони і стали викладачами Європейського університету та його 25 філій.

За планом розвитку наукової діяльності університету створена докторантура. Вже сьогодні 20 кандидатів наук — викладачі Європейського університету, які активно працюють над докторськими дисертаціями. Спеціалізація Інституту пов'язана з розробкою та впровадженням нових методів і засобів моделювання економічних, технологічних та екологічних об'єктів і процесів, орієнтованих на ефективне управління економічними системами різного рівня складності та орієнтації.

Результатом діяльності науково-дослідного інституту системних досліджень, стабілізації і розвитку України є розроблення та впровадження економічних, організаційних, математичних та технологічних моделей у контексті системного підходу від розвитку підприємства до загальних стратегій розвитку країни. Впровадження здійснюється в межах комплексних науково-дослідних тем університету, які мають номер державної реєстрації. Вже у 2000–2010 роках розроблено теоретичні та методичні основи за багатьма темами.

За темою «Теоретичні основи і методи організації маркетингової діяльності з ефективного використання потенціалу соціально-економічних систем» (номер державної реєстрації 0101U007349): розроблено розвинені теоретичні та методологічні основи організації маркетингу соціально-економічних систем; встановлено сутність маркетингової діяльності як чинника ефективного використання потенціалу систем; розроблено методику оцінки рівня маркетингу та рівня використання потенціалу систем; розроблено організаційно-економічний механізм, методи аналізу, прогнозування, планування та регулювання маркетингової діяльності; визначено напрями економії обігових витрат, методи формування і використання рентабельності у сфері обігу, стимулювання збуту; розроблено моніторинг основних елементів маркетингового комплексу, структуризація і сегментація ринків, узгодження життєвого циклу виробів та розвитку виробничих потужностей з динамікою попиту.

За темою «Наукові основи економічної адаптації підприємництва в умовах трансформаційної економіки» (номер державної реєстрації 0101UM007351): проаналізовано сучасні тенденції розвитку підприємництва; визначено провідні виробничо-економічно-правові передумови становлення підприємництва та узагальнено основні закони міграційного процесу; розроблено науковий підхід щодо оцінки рівня підприємництва в Україні; окреслено роль держави у регулюванні підприємництва; обґрун-

товано напрями створення організаційно-економічного механізму, що охоплює структуру, функції та методи управління підприємницькою діяльністю; визначено напрями підприємницької діяльності та управління господарськими системами різних рівнів (фінансово-промислової групи, підприємства, малі та середні форми бізнесу); узагальнено методи подолання монополізму та створення конкурентного середовища у сфері підприємництва.

У рамках теми «Моделі, методи та методичне забезпечення задач реструктуризації галузевих промислових підприємств в умовах розвитку і стабілізації економіки (номер державної реєстрації 0102U003847): визначено інформаційно-аналітичне та методичне забезпечення формування виробничого потенціалу машинобудівних підприємств; розроблено економіко-організаційні механізми підвищення ефективності формування капіталу підприємств; випрацювано та вдосконалено реструктуризаційні механізми підвищення економічної ефективності функціонування туристично-рекреаційних підприємств; удосконалено економіко-організаційні механізми управління розвитком людського капіталу в організаціях системи вищої освіти.

Розроблено моделі, методи та програмне забезпечення щодо підвищення ефективності раціонального використання та надійності експлуатації інженерних мереж міста Києва на основі впровадження економіко-математичних методів і комп'ютерних технологій (номер державної реєстрації 0102U00164).

За темою «Економіко-організаційні моделі та методи управління підприємства поліграфічної промисловості» (номер державної реєстрації 010U009747): удосконалено процес формування та ефективного використання основного капіталу підприємств поліграфічної галузі; розроблено моделі та методи формування стратегій управління продуктово-організаційними структурами видавничо-поліграфічних підприємств.

У межах науково-дослідної теми «Економічні проблеми теорії та практики менеджменту сталого розвитку економічних систем» (номер державної реєстрації 0101U007350): розроблені пропозиції щодо активізації використання виробничого потенціалу підприємств.

У межах науково-дослідної теми «Управління довгостроковим розвитком сільськогосподарських підприємств та АПК» (номер державної реєстрації 0107U002008): досліджено особливості економіко-екологічного обґрунтування сталого розвитку аграрних підприємств; обґрунтовано механізм управління інноваційною діяльністю аграрних підприємств з метою підвищення їх конкурентоспроможності; запропонований методичний підхід щодо оцінки економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції; розроблено напрями удосконалення механізму організаційно-ресурсного забезпечення маркетингу на молокопереробних підприємствах; визначено пропозиції щодо удосконалення механізму адміністрування податкового боргу в умовах стрімкого погіршення фінансового становища платників.

У межах науково-дослідної теми «Фінансові важелі стимулювання економічного розвитку України: основні напрями та методологія використання» (номер державної реєстрації 0111U007978): запропоновано напрями активізації формування кластерів підприємств рибної галузі за допомогою фінансового механізму державної підтримки; сформульовано пропозиції щодо напрямів удосконалення майнового оподаткування; подано концептуальну модель реалізації системи фінансового забезпечення розвитку суб'єктів малого підприємництва; запропоновано шляхи вдосконалення системи оподаткування зовнішньої торгівлі сільськогосподарських підприємств.

У межах науково-дослідної теми «Методологія, організація та інформаційне забезпечення проведення горизонтального моніторингу великих платників податків» (номер державної реєстрації 0112U000807): рекомендовано напрями удосконалення формування системи податкового контролю.

У межах науково-дослідної теми «Менеджмент стратегічного розвитку підприємств та підприємництва невиробничої сфери» (номер державної реєстрації 0107U002009): запропоновано оптимізацію фінансово-економічного механізму управління діяльністю готельних підприємств; розроблено комплексну модель системи управління рекреаційними підприємствами з позиції процесного підходу та сформульовано методичку її впровадження; обґрунтовано теоретичні та науково-методичні засади формування моделі поведінки споживачів туристичних підприємств, що базуються на визначенні моделей поведінки споживачів і дозволяють підвищити конкурентні переваги підприємства шляхом оцінки розбіжностей ваг констант туристичного продукту з точки зору споживача й виробника; здійснено розробки, пов'язані з методичними аспектами управління вартістю підприємств з метою її максимізації; розроблено методичні підходи до оцінки особливостей формування та використання капіталу переробних підприємств АПК Миколаївської області та заходи фінансової реструктуризації їх капіталу; досліджено особливості розвитку та сфери застосування сучасних інформаційних технологій в маркетинговій діяльності підприємств; запропоновано методи оцінки ефективності реалізації комунікацій туристичних підприємств за допомогою сучасних інформаційних технологій; розроблено організаційно-економічні механізми побудови системи комунікацій туристичних підприємств на основі сучасних інформаційних технологій; запропоновано методичні підходи щодо впровадження системи управління логістикою на туристичних підприємствах; внесені пропозиції щодо розвитку банківського нагляду в Україні, вдосконалення фінансового моніторингу в банках; обґрунтовано регулюючий потенціал податків та розроблено практичні рекомендації з реалізації заходів податкового впливу на розвиток санаторно-курортних закладів; сформульовано методичний підхід щодо оцінки ресурсів підприємствами рекреаційного комплексу; досліджено кон'юнктуру ринку послуг тимчасового проживання, проведено оцінку забезпечуючих підсистем стратегічного планування маркетингу на підприємствах готельного господарства, розроблено інструменти організаційного та методичного забезпечення стратегічного планування та контролю маркетингу; складено модель системи управління якістю туристичного продукту, визначено механізм взаємодії суб'єктів туристичного ринку в процесі створення та реалізації туристичного продукту; визначено раціональну структуру витрат на маркетингові комунікації з метою підвищення обсягів продажу туристичного продукту та покращення фінансових результатів туристичних підприємств.

У межах науково-дослідної теми «Організація та управління стратегічним розвитком промислових підприємств» (номер державної реєстрації 0107U002007): обґрунтовано методичні підходи, теоретичні та прикладні розробки регулювання розвитку господарюючих суб'єктів за допомогою механізмів податків на споживання; теоретично вмотивовано підходи щодо визначення досягнутого рівня конкурентоспроможності малих та середніх машинобудівних підприємств та розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення цього процесу діяльності; визначено принципи та методичні підходи щодо регулювання розвитку господарюючих суб'єктів за допомогою механізму податку на прибуток; досліджено особливості фінансової архітектури національних корпорацій, її вплив на ефективність фінансової діяльності, а також запропоновано шляхи організаційно-економічного

вдосконалення фінансової архітектури господарюючих суб'єктів; обґрунтовано концептуальні засади формування та реалізації механізму регулювання інноваційної діяльності підприємств транспортного машинобудування; здійснено оцінку оподаткування в системі державного регулювання та визначено напрями його удосконалення; обґрунтовано методичні підходи до аналізу ефективності використання джерел фінансування; розроблено методiku планування складової соціального потенціалу машинобудівного підприємства та розроблено модель оцінки соціального потенціалу машинобудівних підприємств; визначено методичний підхід до оцінки ефективності використання ресурсів підприємствами машинобудування; розроблено рекомендації з удосконалення механізму бюджетного регулювання соціально-економічного розвитку в Україні; вдосконалено системи управління інноваційною та інвестиційною діяльністю щодо промислових підприємств держсектору; теоретично обґрунтовано підходи до визначення пріоритетності інноваційної діяльності машинобудівних підприємств та розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення цього процесу; запропоновано методичний підхід до обґрунтування показників складових формування підприємницького потенціалу лісогосподарських підприємств; випрацювано модель маркетингового управління підприємствами машинобудування; розроблено методичний підхід до формування стратегії функціонування підприємств житлово-комунального господарства регіону на підставі аналізу чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, що дозволило визначити засади та заходи з формування ефективної стратегії реформування підприємств ЖКГ; теоретично обґрунтовано підходи до визначення стимулювання ефективності праці малих та середніх приладобудівних підприємств з метою зниження тінізації їх економічної діяльності та розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення цього процесу; запропоновано методичний підхід до прогнозування розміру платежів за послуги житлово-експлуатаційних контор із корегуванням на індекси сезонності; удосконалено систему прийняття інвестиційних рішень на основі багаторівневої концепції та пропозиції автора щодо впровадження методичного підходу до оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств в умовах невизначеності конкурентного середовища; здійснено оцінку ефективності податкового планування на макро- і мікрорівнях та визначено напрями його удосконалення; виявлено сутність і склад механізму та процесу антикризового управління туристичними організаціями, розроблено організаційно-економічні засади удосконалення форм і методів антикризового управління посередницькими туристичними підприємствами.

У межах науково-дослідної теми «Забезпечення стійкості економіки підприємств» (номер державної реєстрації 0111U007977): розроблено шляхи вдосконалення економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки агропромислових підприємств; досліджено стан машинобудівного комплексу країни, виявлено та систематизовано чинники, що впливають на стійкий розвиток, розроблено інструменти діагностики сукупного потенціалу розвитку підприємства машинобудування для формування механізму їх стійкого розвитку; запропоновано теоретико-методичне обґрунтування щодо удосконалення управління логістичною системою автомобілебудівних підприємств, визначено шляхи підвищення їх економічної ефективності; розроблено методичні підходи щодо встановлення чинників конкурентоспроможності господарського потенціалу машинобудівних підприємств та визначення етапів його формування; досліджено особливості формування фінансової архітектури збиткових підприємств, її вплив на ризик банкрутства, а також запропоновано стратегічні напрями організаційно-економічного удосконалення фінансової архітектури господарюючих суб'єктів; теоретично обґрунтовано підходи до формування механізму конкурентної стійкості підприємств сільського зеленого туризму та розроблено

практичні рекомендації щодо впровадження цих положень; запропоновано теоретико-методичний підхід щодо визначення рівня еколого-економічного розвитку господарюючих суб'єктів та шляхи його підвищення; здійснено обґрунтування перспектив розвитку для підприємств, які працюють у сфері сільського зеленого туризму та розроблено організаційно-кластерний підхід для підвищення ефективності їх діяльності; розроблено теоретико-методичний підхід до оцінки масштабів діяльності машинобудівних підприємств на основі виробничого, ринкового та фінансового потенціалів і запропоновано когнітивну модель стратегічного управління масштабами діяльності як невід'ємної складової сталого економічного розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання; складено модель визначення ймовірності втрат із використанням апарату нечіткої логіки на машинобудівних підприємствах; запропоновано теоретико-методичний підхід до оцінки управління оборотним капіталом машинобудівних підприємств як невід'ємної складової формування політики управління оборотним капіталом підприємства; розроблено науково-методичні аспекти до визначення механізмів формування маркетингового забезпечення на підприємствах туристично-рекреаційної сфери та удосконалення підсистем забезпечення маркетингу, що сприяє стійкості розвитку як суб'єктів підприємництва, так і ринку в цілому; розроблено методику визначення цілей, функцій і завдань маркетингової інформаційної системи.

У межах науково-дослідної теми «Розвиток системи державного внутрішнього фінансового контролю» (номер державної реєстрації 0109U001972): розроблено пропозиції щодо удосконалення механізму функціонування системи державного фінансового контролю в Україні з урахуванням стандартів міжнародних організацій, а також здійснено узагальнення досвіду окремих європейських країн.

У межах науково-дослідної теми «Формування функціональних та забезпечуючих підсистем маркетингового менеджменту підприємств» (номер державної реєстрації 0111U007979): розкрито напрями реалізації концепції соціально-етичного маркетингу в регіоні у контексті вирощування органічної овочевої продукції.

У межах науково-дослідної теми «Міжнародні фінансові відносини в системі інвестиційно-інноваційного розвитку країни» (номер державної реєстрації 0109U001985): виокремлено проблеми й запропоновано підходи щодо шляхів впровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку фінансового сектора держави і вдосконалення механізму залучення іноземного капіталу на розвиток вітчизняної економіки.

У межах науково-дослідної теми «Механізм управління фінансовою безпекою підприємств і територій» (номер державної реєстрації 0109U003708): розроблено пропозиції щодо трансформації механізму податкового регулювання економічної активності в умовах загострення економічної кризи на основі факторного аналізу, а також з урахуванням параметрів інших напрямів фінансової політики держави.

За 2010–2013 рр., у межах вище окреслених науково-дослідних робіт та їх впровадження, опубліковано більше як 1000 наукових праць, 52 монографії. Кафедри університету, а саме: економіки, менеджменту, фінансів та маркетингу, забезпечують виконання значної кількості дипломних та магістерських робіт у напрямку стратегічних та актуальних тем Інституту.

1. Матеріали Українського інституту системних досліджень, стабілізації та розвитку економіки України. — К.: ЄУ, 2000–2013; 2. Матеріали спеціалізованої вченої ради зі спеціальностей: 08.00.04 — «Економіка та управління підприємствами»; 08.00.08 — «Гроші, фінанси і кредит». — К.: ЄУ, 2000–2013.